

Доктрина

Doctrina multiplex, veritas una – Наука багато, істина одна

Інформаційно-аналітичний бюлетень відділу аспірантури та докторантури, випуск №1, 2012 рік

Саух П.Ю., доктор філософських наук, професор, ректор університету

Петре Юрійовичу, Ви є провідним науковцем нашого університету. Як Вам вдається поєднувати наукову діяльність з роботою ректора університету?

Звісно, на це питання дуже важко відповісти тому, що поєднувати роботу адміністратора і наукову роботу це, в принципі, дуже рідко кому класно вдається. Я не можу сказати, що в мене це класно виходить, але я вважаю так: якщо ти є ректором університету, то ти маєш тримати пальму першості у всьому: і у вирішенні адміністративних питань, і у вирішенні різноманітних менеджерських речей, і в навчальній роботі, і, безперечно, бути лідером у науковій роботі. Як музикант постійно тренує свої пальці, так я постійно треную свої наукові можливості, щоб не відійти від цього і бути завжди в прекрасній формі.

Чи був у Вашому житті момент, коли Ви собі сказали: “Я йду в аспірантуру з філософії”?

Це не було одномоментне прагнення. Розпочинаючи з першого і до третього курсу не скажу, що я зірки з

До ювілею!

Справжній керівник – це той, хто сам пройшов шлях від аспіранта до доктора наук, професора, хто знає турботи простого викладача і завдяки своїй праці, науковим здобуткам є прикладом для наслідування. Саух Петро Юрійович – “Науковець року – 2010”, людина наукової праці, винятковий менеджер освіти і науки в нашому університеті. Цікаво, яким було навчання в аспірантурі у нашого ректора?

неба хапав. Хоча моя підготовка була чудовою на рівні с. Сімаківки Житомирської області, але вона була нікудишньою порівняно з підготовкою тих абітурієнтів, а згодом студентів Київського університету імені Т.Г. Шевченка, які закінчували чудові спеціалізовані школи. І до третього курсу в мене було одне бажання – довести, що я не гірший. І чому я маю бути гіршим? Це була жорстка боротьба за місце під сонцем. У всі часи є специфічне ставлення міського населення до “селянок”. Я відносився до цієї категорії, і відповідно до мене ставились на курсі. Але на четвертому курсі про мене вже не можна було так сказати – я був лідером. Тоді ще захопився філософією екзистенціалізму, читав твори французів, німців, виїжджав в спеціалізовану бібліотеку імені Леніна (м. Москва). До речі, щоб туди потрапити, потрібно було брати дозволи у відповідних компетентних органах. Тільки якщо тобі “довіряли”, можна було потрапити в цю бібліотеку. А я, до речі, належав до людей, яким не дуже довіряли, бо був членом гуртка, який брав участь у різних заходах біля пам’ятника Т.Г. Шевченка. Крім того, ми збирались у Лаврі. Тобто була така своєрідна творча група, і я виступав у певній мірі її ініціатором. Тож на п’ятому курсі сумніву вже ніякого не було. Я написав, як було визначено, прекрасну дипломну роботу під назвою “Критичний аналіз християнського екзистенціалізму Габрієля Марселя”, в той час дуже попу-

лярного драматурга, французького філософа. Вона, до речі, довгий час була зразком на кафедрі, десь років з десять на неї посилались. І мене рекомендували до вступу в аспірантуру. Але в мене була перепона – я не був членом партії. Тоді була така тенденція у всіх університетах, що всі, кого беруть в аспірантуру, мають бути членами партії. Тоді я подав заяву в партію. Мене викликали в Ленінський райком партії на так звану неформальну “комісію дідів”. Це були поважні люди, громадські діячі. І запитали: “А чому це раптом ти на п’ятому курсі визрів і став таким свідомим, щоб бути членом партії?”. Я намагався це якось пояснити, та мене не взяли, сказавши, що я переслідую меркантильні інтереси. Тоді мені порекомендували поїхати в Донецьк, бо там великий прошарок шахтарів у співвідношенні з інтелігенцією, тому більше шансів вступити в партію. Поїхавши в Донецьк, перше, що я зробив – знайшов дружину, друге – організував Інтер-клуб, який до цього часу називається моїм іменем. У Донецькому політехнічному інституті тоді навчалось дуже багато іноземців, і весь час з ними були проблеми (то бійки й образи, то навіть вбивство). І мене зобов’язали організувати відповідну роботу. Нам в гуртожитку виділили приміщення, я став головою Інтер-клубу, підняв цю справу на високий рівень і через рік на парткомі сказали, що можу бути в партії. Таким чином, я вступив до партії, одружився і вступив в аспірантуру.

То Ви навчались в Донецьку в аспірантурі?

Ні, я чесно відпрацював два роки у Донецьку, потім вступив в аспірантуру в Києві, достроково захистив дисертацію і мене залишали у Києві на кафедрі, при умові, що я напишу заяву, що не буду претендувати на житло. Тоді мій завідувач кафедри направив мене в Житомирський сільськогосподарський інститут, ректор якого М.С. Чернілевський, обіцяв протягом декількох місяців дати мені квартиру. Цієї квартири не дали протягом року, ми жили в жахливих умовах, до того ж в мене була вже маленька дитина. І я поїхав на конференцію в м. Рівне, де мені зразу ректор рівненського вузу витягнув ключі від квартири і поклав на стіл.

Чи було щось таке в аспірантурі, чого Ви не очікували, що Вас вразило, чи процес написання дисертації був планомірний і поступовий?

Це був дуже важкий шлях, бо моя дисертація також була присвячена екзистенціалізму. В мене на той час було екзальтоване захоплення екзистенціалізмом, я купався в ньому, а треба було зробити критичний аналіз. Критики там практично не було. І через це мою дисертацію довгий час розглядали в

університеті. Вчена ж рада із захисту дисертацій була на той час в Інституті філософії при Академії наук. Це був потужний філософський центр, саме там були певні проблеми, бо дисертація виконувалась в межах різних філософських дисциплін, тому її одночасно розглядало три відділи: критики буржуазної філософії, наукового комунізму (бо треба було проводити "лінію"), а оскільки я розглядав не просто екзистенціалізм, а концепцію відчуження в екзистенціалізмі, то й відділ релігієзнавства (бо Г. Марсель був релігійним екзистенціалістом).

У цьому році аспірантурі 20 років. 10 років з цих 20-ти Ви ініціатор ідей, які стосуються розвитку аспірантури. Що можете побажати аспірантурі, аспірантам і докторантам нашого університету?

На початку у нас навіть відділу аспірантури не було. На сьогодні ж така динаміка розвитку аспірантури, що позаздрить будь-який університет. Звісно, така кількість аспірантів є, наприклад, у Волинському національному університеті, але у ньому 15-16 тис. студентів. Ми нарощуємо свою потужність. Мене єдине турбує: підготовка в аспірантурі має розглядатися як становлення на-

укових шкіл, це має бути у кожного професора не просто п'ять аспірантів, це мають бути постійні зустрічі, постійні консультації, бесіди. З аспірантами потрібно працювати не по одному, а разом. Треба проводити семінари, клуби організовувати, де можна вільно висловлювати свої думки, не погоджуватись з науковим керівником, от тоді буде відбуватись становлення наукової школи. Також важливим є знання мови. Сьогодні кожен аспірант обов'язково має знати іноземну мову. І якщо в науковій школі буде, наприклад, п'ять чоловік, які знають прекрасно англійську, французьку, іспанську мови, то можна опрацьовувати будь-які джерела. Крім того, треба боротись за створення лабораторій не на громадських засадах, а насправді діючих лабораторій. Треба боротись, щоб в університеті був відкритий науково-дослідний сектор, якому мають підпорядковуватись лабораторії, які реально працюють і розробляють актуальні проблеми не тільки для університету, але і для регіону і вписуються в стратегічні напрямки розвитку науки в Україні.

Інтерв'ю підготувала та провела провідний фахівець відділу аспірантури та докторантури **Коваль Т.В.**

Підготовка науково-педагогічних кадрів в аспірантурі Житомирського державного університету імені Івана Франка

Житомирський державний університет імені Івана Франка – це славна альма-матер фахівців різного профілю. Столітні традиції університету свідчать, що тут працюють і навчаються дійсно найкращі. Чільне і важливе місце у життєдіяльності університету посіла науководослідна робота. Вона відображає пріоритетні напрями розвитку науки і техніки в Україні, а саме: фундаментальні дослідження найважливіших проблем природничих, суспільних і гуманітарних наук, а також нові комп'ютерні засоби та технології інформатизації суспільства. Провідні напрями наукової роботи охоплюють численні завдання, зокрема, одним із пріоритетних напрямів наукової діяльності університету – є підготовка висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів, яка здійснюється через аспірантуру та докторантуру.

Новицька І.В., завідувач відділу аспірантури та докторантури

Аспірантур, в тоді ще Житомирському державному педагогічному інституті імені Івана Франка наказом Міністерства народної освіти України від 06.11.1991 року за № 163 була відкрита з 1 вересня 1992 року. На той період аспірантура налічувала 4 спеціальності (03.00.08 – зоологія, 10.01.06 – теорія літератури, 10.02.01 – українська мова, 10.02.04 – германські мови). Всю організаційну роботу по діяльності аспірантури доручили проректору з наукової роботи – кандидату хімічних наук, доценту Юрію Климовичу Онищенку, який пропрацю-

вав на цій посаді до 1999 року. Перший прийом до аспірантури налічував 4 місця з відривом від виробництва, на які були зараховані кращі випускники інституту – Бикова Вікторія Юріївна (спец. 10.02.04 – германські мови), Близнюк Андрій Сергійович (спец. 10.01.06 – теорія літератури), Волтарніст Тетяна Вікторівна (спец. 03.00.08 – зоологія) та Мойсієнко Віктор Михайлович (10.02.01 – україн-

ська мова). Всі четверо успішно закінчили аспірантуру; крім того, Мойсієнко Віктор Михайлович достроково захистив кандидатську дисертацію.

Враховуючи потреби інституту у фахівців вищої кваліфікації Управління керівних та науково-педагогічних кадрів Міністерства освіти України, починаючи з 1996 року відкрило в нашому університеті постійнодіючу аспірантуру зі спеціальності 13.00.01 – теорія та історія педагогіки. Починаючи з 1999 року, Головне управління керівних та науково-педагогічних кадрів МОН України відкриває в аспірантурі підготовку зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

На чолі кожної аспірантури стояли провідні науковці університету – це доктор біологічних наук, професор Стадниченко Агнеса Полікарпівна, доктори філологічних наук, професори Квеселевич Дмитро Іванович, Никончук Микола Васильович, Чирков Олександр Семенович, доктори педагогічних наук, професори Іванченко Анатолій Васильович, Левківський Михайло Васильович, Дубасенюк Олександра Антонівна. З появою нових докторів наук з'являлася можливість збільшувати кількість аспірантів та розширювати мережу аспірантури.

9 квітня 2001 року наказом міністра освіти і науки України № 262 В.Г. Кременя у Житомирському державному педагогічному університеті затверджено аспірантуру із таких спеціальностей: 03.00.08 – зоологія, 10.01.01 – українська література, 10.01.06 – теорія літератури, 10.02.01 – українська мова, 10.02.04 – германські мови, 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, 13.00.07 – теорія та методика виховання. Крім цього, у 2001 році зусиллями ректорату університету з дозволу МОН України було проведено разовий набір до аспірантури із спеціальностей 02.00.01 – неорганічна хімія, 02.00.02 – аналітична хімія та 19.00.07 – педагогічна і вікова психологія, хоча штатних докторів наук зі згаданих спеціальностей в університеті ще не було. Варто згадати у зв'язку з цим проректора з наукової роботи, який сприяв відкриттю аспірантури у цей період (1999-2001 р.р.) – доктора філологічних наук, професора Левицького Андрія Едуардовича.

3 серпня 2001 року проректором з наукової роботи університету було призначено доктора педагогічних наук, професора Олександру Антонівну Дубасенюк, яка пропрацювала на цій посаді до травня 2008 року. З 2003 року з приходом ректора університету, доктора філософських наук, професора Петра Юрійовича Сауха широкого розвитку набули дослідження з актуальних проблем філософії, релігієзнавства, історії філософії. Так, у 2003 році було відкрито аспірантуру зі спеціальностей 09.00.11 – релігієзнавство, 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури.

З року в рік, завдяки плідній діяльності керівників аспірантур, кращими ставали показники у підготовці фахівців вищої кваліфікації. Так, у 2003 році наказом МОН України було знову дозволено разовий набір в аспірантуру зі спеціальностей 19.00.07 – педагогічна і вікова психологія та 03.00.17 – гідробіологія. Окрім того, рішенням МОН України у штат університету було введено посаду завідувача аспірантурою. Загальна кількість аспірантів та здобувачів на цей період становила уже 67 осіб (2002 рік – 48, 2001 рік – 34, 2000 рік – 28), з них 61 аспірант (43 навчалися з відривом від виробництва) та 6 здобувачів наукових ступенів. 2004 рік можна вважати

кульмінаційним щодо підготовки висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів: у цей час успішно розпочала свою діяльність докторантура із спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, першими докторантами якої стали кандидати педагогічних наук, доценти Антонова Олена Євгенівна, Спірін Олег Михайлович та Місечко Ольга Євгенівна. Всі троє успішно закінчили докторантуру і вже на сьогодні є докторами педагогічних наук, професорами, які успішно керують написанням кандидатських дисертацій. До того ж, з вересня 2004 року розпочала свою діяльність спеціалізована вчена рада по захисту кандидатських дисертацій зі спеціальностей 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки та 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, яку очолив ректор університету професор Саух Петро Юрійович, вченим секретарем стала доцент Сейко Наталія Андріївна. Нині спеціалізовану вчену раду Д 14.053.01 очолює доктор педагогічних наук, професор Дубасенюк Олександра Антонівна, а вченим секретарем є кандидат педагогічних наук, доцент Яценко Світлана Леонідівна. Відкриття спеціалізованої вченої ради сприяло збільшенню кількості дипломованих викладачів університету. Варто зазначити, що тричі поспіль раду перереєстрували, а в 2010 році її було перереєстровано вчетверте з правом прийняття до захисту дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за цими ж спеціальностями. За період роботи спецради по захисту кандидатських та докторських дисертацій було успішно захищено 118 кандидатських та 2 докторські дисертаційні дослідження випускниками аспірантури та докторантури університету, здобувачами з інших регіонів України.

Тенденція до розширення мережі аспірантури та докторантури зберігається: так, у 2005 році відкрито нову спеціальність 09.00.05 – історія філософії; у 2006 році здійснено разовий набір за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія, відкрито нову спеціальність у докторантурі за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. У 2007 році університету дозволено здійснити разовий набір до докторантури зі спеціальностей 03.00.08 – зоологія та аспірантури зі спеціальностей 08.00.04 – економіка та управління підприємствами, 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення. У 2007 році загальна кількість аспірантів та докторантів складала уже 148 осіб.

Не менш вдалим виявився і 2008 рік: було відкрито постійнодіючу докторантуру зі спеціальності 10.01.06 – теорія літератури, відкрито нову спеціальність в аспірантурі – 07.00.01 – історія України; дозволено здійснити разові набори аспірантури зі спеціальностей 13.00.02 – теорія та методика навчання (інформатика) та 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення, та докторантури зі спеціальностей 07.00.01 – історія України, 10.02.01 – українська мова. Таким чином, у 2008 році підготовку проходили 161 аспірант і докторант, та 53 здобувачі наукових ступенів кандидата наук.

2009 рік дозволив розширити мережу підготовки кандидатів фізико-математичних наук зі спеціальності 01.04.05 – оптика і лазерна фізика. Аспірантурою з цієї спеціальності керує доктор фізико-математичних наук, професор Покутній Сергій Іванович, який, крім того, у період з серпня 2008 року по січень 2010 року був проректором з наукової роботи, міжнародних та регіональних зв'язків університету.

Що ж нашому університету у плані наукової роботи приніс рік 2010? Це нові зрушення у підготовці кандидатів та докторів наук, здійснені під керівництвом проректора з наукової роботи – доктора педагогічних наук, професора Сейко Наталії Андріївни. Розпочала роботу спеціалізована вчена рада по захисту дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за спеціальностями: 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії, 09.00.11 – релігієзнавство і вже за короткий період її існування було захищено 8 кандидатських дисертацій з філософії. Раду очолив доктор філософських наук, професор Герасимчук Андрій Андрійович, вченим секретарем призначено кандидата філософських наук, доцента Ковтун Наталію Михайлівну. У 2010 році було здійснено разові набори до докторантури зі спеціальності 09.00.11 – релігієзнавство, до аспірантури зі спеціальностей 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії, 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт. У 2011 році загальна кількість аспірантів та докторантів сягнула 170 осіб, з новими спеціальностями в аспірантурі – 13.00.05 – соціальна педагогіка, 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті, 09.00.08 – естетика; в докторантурі – 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії.

Оцінюючи всі 20 років існування аспірантури університету, не можна не згадати, що найбільш ефективно з підготовки кандидатів та докторів наук працюють наукові школи, на чолі яких стоять знані вчені університету. Так, на сьогодні в університеті діє 8 наукових шкіл. Зокрема, на базі Навчально-наукового інституту філології та журналістики при кафедрі української мови діє “Поліська діалектологічна школа” під керівництвом доктора філологічних наук, професора Мойсієнка Віктора Михайловича; при кафедрі українського літературознавства та компаративістики під керівництвом доктора філологічних наук, професора Білоуса Петра Васильовича діє наукова школа “Історична поетика української літератури”.

На базі історичного факультету при кафедрі філософії діє наукова школа “Філософія та феноменологія релігії” (науковий керівник – доктор філософських наук, професор Саух Петро Юрійович). В Навчально-науковому інституті іноземної філології при кафедрі англійської філології та перекладу імені проф. Квеселевича Д.І. діє наукова школа “Проблеми семантики у світлі структурно-функціональної теорії інформації” (науковий керівник – кандидат філологічних наук, професор Сингаївська Ангеліна Володимирівна). При кафедрі романо-германських літератур і літературознавства діє школа “Теорія та історія драми” під керівництвом доктора філологічних наук, професора Чиркова Олександра Семеновича. Природничий факультет славиться діяльністю Малакологічної школи при кафедрі зоології під керівництвом доктора біологічних наук, професора Стадниченко Агнеси Полікарпівни.

На базі Навчально-наукового інституту педагогіки при кафедрі педагогіки діє наукова школа “Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів” (науковий керівник школи – доктор педагогічних наук, професор Дубасенюк Олександра Антонівна). На факультеті фізичного виховання і спорту при кафедрі теорії і методики фізичного виховання діє школа “Теоретико-методичні основи управління системою фізичного виховання учнівської молоді” (науковий керівник – док-

тор наук з фізичного виховання і спорту, професор Ахметов Рустам Фагимович).

Наші науковці отримують в аспірантурі необхідну підготовку, яка відповідає вимогам до кваліфікаційної моделі сучасного фахівця. Їх наукові дослідження високо цінуються не лише в регіоні; вони стають лауреатами престижних конкурсів, премій та стипендій Президента України та Кабінету Міністрів України. Наші доктори наук, професори, кандидати наук, доценти, викладачі, аспіранти, докторанти – професіонали високого рівня, що досліджують актуальні наукові проблеми.

Загалом за 20 років діяльності аспірантури підготовлено 190 кандидатів наук, з них 85 кандидатів педагогічних наук, 50 – філологічних, 25 – біологічних, 20 – філософських, 6 – психологічних, 2 кандидати наук з фізичного виховання та спорту, а також 1 кандидат з хімічних та 1 – економічних наук.

Допомогу у підготовці фахівців вищої кваліфікації надають працівники відділу аспірантури та докторантури. Так, підготовкою та виданням фахового журналу “Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка” з філологічних, філософських та педагогічних спеціальностей опікується коректор Караванська Євгенія Володимирівна, яка змінила нині діючого начальника відділу міжнародних та регіональних зв'язків Салій Тетяну Анатоліївну. Вона ж є провідним фахівцем відділу аспірантури та докторантури з координації наукових проектів та грантів з фундаментальних та прикладних досліджень за рахунок держбюджетних коштів; реєструє кафедральні науково-дослідні теми. До того ж, вона у нас дипломований перекладач. Іноземні мови – це не лише її професія, а й захоплення.

Коваль Тетяна Вікторівна – провідний фахівець відділу аспірантури та докторантури, координатор студентських наукових конкурсів, олімпіад, відповідальна за підготовку та проведення виставок різного рівня; це людина, повз яку не проходить жоден контроль з наукової діяльності. За суміщенням та покликанням вона є аспірантом кафедри філософії. Її наукове дослідження присвячене філософському аналізу феномена страху старості, що є актуальним, зважаючи на постаріння населення не лише України, а й розвинутих країн Європи.

Варто загадати ще одного провідного фахівця відділу аспірантури та докторантури – Дайнюк Ларису Володимирівну. Це наш внутрішній “завідувач загального відділу аспірантури та докторантури”, яка реєструє всі наукові періодичні видання університету. Вся вхідна і вихідна документація відділу перебуває у її підпорядкуванні. Вона ж складає тематичний та перспективний плани науково-дослідної роботи університету.

Практично на власній ініціативі та за покликанням душі координує студентську науково-дослідну роботу – Студентське наукове товариство; постійно надає консультації щодо інтелектуального права у сфері науки – Борисенко Наталія Дмитрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та перекладу, за суміщенням провідний фахівець.

Важко переоцінити труд кожного працівника відділу, бо працюють вони згуртовано, кожен доповнює один одного.

Завідувач відділу аспірантури та докторантури **Новіцька І.В.**

Сьогоднішня наша аспірантура

Сьогодні наукове життя університету напряму пов'язане з діяльністю проректора з наукової роботи, доктора педагогічних наук Сейко Наталії Андріївни – випускниці фізико-математичного факультету Житомирського державного педагогічного інституту імені Івана Франка 1985 року, випускниці аспірантури Інституту педагогіки НАН України 1997 року. Користуючись нагодою, ми вирішили поставити їй декілька запитань про перспективи розвитку наукової роботи в університеті, зокрема в підготовці науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

Наталіє Андріївно, що у Вашому житті на сьогодні значить аспірантура університету?

На сьогодні – це частина моєї роботи як проректора з науки. Причому та її частина, результат якої не завжди видно сьогодні, але від якого залежить “завтра” всього колективу – і викладацького, і студентського. Мене дуже тішить, що ми маємо на сьогодні в університеті таку потужну аспірантуру і докторантуру. І, безперечно, такого потужного завідувача цим відділом – Інесу Василівну Новіцьку. Ми щороку відкриваємо нові спеціальності, актуальні, необхідні для подальшого наукового поступу в університеті. Для мене особисто важливим у цей ювілей аспірантури стало недавнє відкриття аспірантури зі спеціальності “соціальна педагогіка”.

А яким було Ваше навчання в аспірантурі?

Коли я почала навчання в аспірантурі, у нас навчатися за спеціальністю “загальна педагогіка та історія педагогіки” ще не було можливості – це був 1994 рік. Тому я вступила до аспірантури Інституту педагогіки Академії педагогічних наук, до професора (тепер уже академіка) Ольги Василівни Сухомлинської. Фактично половина часу навчання проходила на наукових стажуваннях в Республіці Польща, бо з цим була пов'язана тематика дослідження; так що й мову довелося вивчити, і в бібліотеках місцевих попрацювати. Якщо ж Ви хочете запитати, яким був аспірант середини 90-х років ХХ століття, то я би коротко відповіла так – розгубленим в науковій методології і зневаженим в фінансовій підтримці. Бувало таке, що ми по 4-5 місяців

не отримували стипендії, і при тому значна частина з нас вже мали свої сім'ї, дітей. Що ж до методології наукового пошуку, то доступу до широкого кола наукових праць, особливо європейських, на той час ще не було; а знаходитися в площині радянської історико-педагогічної парадигми вже, зрозуміло, було затісно. Я пригадую свій кандидатський іспит з філософії – до речі, теж не у нас в університеті, бо тоді й іспити ми їздили здавати до Києва чи деінде. Так от, тоді в програмі цього іспиту вперше з'явилися Ф. Кафка, А. Шопенгауер, філософи Києво-Могилянської академії, інші відомі нині кожному студентові вчені. Після ретельно вивчених в студентські роки історії КПРС, наукового атеїзму та політекономії можна було отримати справжній шок. Це був науковий пошук у буквальному розумінні цього слова! Додайте сюди відсутність будь-яких віртуальних джерел і бібліотеку імені В. Вернадського як основне місце роботи з бібліографічною базою – і стане зрозуміло, що аспірантам було непереливки.

Можете згадати якусь запитання на захисті своєї – кандидатської чи докторської – дисертації, яке Вас заскочило зненацька?

Пам'ятаю, на захисті моєї кандидатської дисертації (я зазначу – вона стосувалася історії польського шкільництва на Волині) один з членів ради, він і нині при доброму здоров'ї, слава Богу, – задав питання: “От мій батько шив чоботи. Пошив, дивиться – є готовий чобіт. А що Ви можете побачити, як написали свою дисертацію і кому вона треба?” Мабуть, на моєму обличчі була написана така розгу-

Сейко Н.А., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності, проректор з наукової роботи

бленість, а в голові створилася така мішанина, що я спромоглася лише на переказування по пам'яті актуальності дисертаційного дослідження, як це було зазначено в авторефераті.

Як Ви вважаєте, яке майбутнє має аспірантура Житомирського державного університету імені Івана Франка?

Однозначно стабільне і, образно кажучи, “природничо-математичне”. Йдеться про те, що фахівцями-гуманітаріями найвищої кваліфікації ми університет уже забезпечили. Нині аспірантура і докторантура з філософії, педагогіки, історії, філології працюють значною мірою на потреби регіону – житомирського і не тільки. Натомість природничо-математичний напрям у нас має серйозний потенціал до розвитку. Ми мріємо сьогодні про постійну аспірантуру з фізико-математичних спеціальностей, про розширення спеціальностей в аспірантурах природничого факультету.

Як Ви вважаєте, сучасному аспірантові легше працювати над дисертацією, аніж тому, хто починав 20 років тому?

Я не думаю, що тут варто говорити в категоріях “легше-складніше”. Нинішньому аспірантові працюється по-

іншому: він має доступ до більшого кола наукових публікацій, він може не виходячи з дому, користуватися цифровими фондами кращих бібліотек Європи і світу. Але він так само повинен працювати, розвиватися, багато читати, багато знати. Не впевнена, що це стало легше робити.

Тому, нинішнім і майбутнім аспірантам нашої аспірантури бажаю наполегливості, впертості в науковому пошуку. Переконана, що висока ефективність нашої аспірантури – це свідчення того, що в Житомирському державному університеті імені Івана Франка завжди є люди, готові підтри-

мати творчого аспіранта, і завжди є можливість досягти наукового успіху.

3 ювілеєм, шановна наукова громадо!

Інтерв'ю підготувала та провела завідувач відділу аспірантури та докторантури **Новіцька І.В.**

Із життя наукових шкіл

Стадниченко А.П., доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри зоології та її наукова школа

У професора Агнеси Полікарпівни Стадниченко давно склався імідж глибокого, принципового і міжнародно визнаного науковця. Результатом її багаторічної діяльності стала найстаріша в університеті Малакологічна школа.

Агнесо Полікарпівно! Ви професор, заслужений працівник освіти, академік Академії наук вищої школи. Але крім того, Ви керівник найстарішої наукової школи нашого університету. Як вона започатковувалася?

Започатковано її було в 1976 р. як студентську наукову проблемну групу „Біологічні основи освоєння, реконструкції та охорони фауни Центрального (Житомирського) Полісся“ при кафедрі зоології Житомирського державного педагогічного інституту ім. І. Франка. За цей час студенти-біологи провели інвентаризацію фауни регіону, звернувши особливу увагу на види, занесені до Червоної

книги України. Ними здійснено багато досліджень по вивченню впливу на тварин різних за своєю природою та кількістю чинників антропогенного походження.

Відомо, що нині Ваша школа стала справжнім науковим центром з підготовки кандидатів наук. Коли було засновано Вашу аспірантуру?

У 1992 р. при кафедрі зоології ЖДУ було відкрито аспірантуру зі спеціальності 03.00.08 – „Зоологія“, яка успішно функціонує і дотепер (наукові керівники професор Стадниченко А. П., Межжерін С. В., доценти Гарбар О. В. і Янович Л. М.), а з 2007 р. – докторантуру (науковий консультант професор

Межжерін С. В., докторант Гарбар О. В.).

З 2004 р. на базі наукової малакологічної школи діє науково-координаційний малакологічний центр (НКМЦ) як структурний підрозділ ЖДУ. Його основними завданнями є: ініціювання і координація тематики наукових досліджень у галузі малакології з найбільш актуальних напрямів; виявлення перспективних науковців серед студентів ЖДУ та заохочення їх до проведення наукових досліджень в рамках НКМЦ; розробка науково-методичної бази для досліджень у галузі малакології; відбір малакологічних об'єктів для біоіндикації навколишнього середовища; координація роботи по впорядкуванню зборів молюсків; організація обміном наукової інформації; рецензування наукових статей, опонування дисер-

таційних робіт; організація і проведення міжнародних, всеукраїнських, регіональних наукових конференцій, семінарів, круглих столів; співпраця з науково-дослідними інститутами, громадськими організаціями та державними установами.

Сьогодні у межах малакологічної школи та наукових структурних підрозділів ЖДУ систематичні планомірні наукові дослідження прісноводних та наземних молюсків України здійснюють 2 доктори, 17 кандидатів біологічних наук, 3 старших викладачі, 2 асистенти, 6 аспірантів, магістранти, студенти, учні загальноосвітніх шкіл – члени Малої Академії Наук.

Наскільки активним є студентські дослідження у Вашій науковій школі?

Залучення студентів до наукової роботи здійснюється з перших днів їх навчання в університеті. Ті з них, які виявляють потяг до проведення наукового пошуку, отримують тему і перспективний багаторічний план роботи з детальними завданнями на кожен рік. Тематика студентських досліджень органічно вливається в один із розділів теми, над якою працює викладацький склад кафедр природничого факультету. Студенти молодших курсів тісно співпрацюють з більш досвідченими старшокурсниками, магістрантами, аспірантами у складі невеликих творчих проблемних груп з подібною тематикою досліджень. Це дозволяє скоординувати експедиційну роботу по збору матеріалу у природі, сприяє кращому формуванню спеціальних наукових навичок та умінь (мікроскопіювання, дослідження фізіологічних та біохімічних процесів, виготовлення мікропрепаратів, токсикологічні експерименти тощо). Робота в групах сприяє розвитку у студентів комунікативних та організаційних навичок, самостійності, активності, ініціативності.

За останні 35 років членами малакологічної школи захищено понад 160 дипломних робіт (за освітніми кваліфікаціями бакалавр, спеціаліст, магістр), 6 студентів стали переможцями Всеукраїнських студентських олімпіад з біології, 7 – з екології, 7 – переможцями Всеукраїнських конкурсів на кращу наукову студентську роботу.

Кращі з членів студентських на-

укових проблемних груп в подальшому навчаються у магістратурі й аспірантурі при кафедрі зоології ЖДУ та в аспірантурах Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України, Інституту гідробіології НАНУ, Інституту молекулярної біології і генетики НАНУ, Інституту фізіології імені О. О. Богомольця НАНУ, Київського національного університету імені Тараса Шевченка. В подальшому вони успішно захищають кандидатські дисертації та вливаються у педагогічний колектив ЖДУ та інших освітніх і наукових установ України.

Якщо коротко підвести підсумок 35-річній праці Вашої наукової школи, які з її здобутків Ви б назвали?

За 35 років свого існування житомирська наукова малакологічна школа має такий доробок:

- опубліковано в провідних фахових вітчизняних та закордонних виданнях та частково задепоновано в ДНТБ України близько 1000 наукових робіт, у тому числі 14 монографій;

- члени малакологічної школи були у складі виконавців трьох науково-дослідницьких робіт на замовлення Міністерства освіти і науки України;

- захищено 1 докторську (доцент Киричук Г. Є. “Фізіолого-біохімічні механізми адаптації прісноводних молюсків до змін біотичних та абіотичних чинників водного середовища”, спеціальність 03.00.17 – гідробіологія) та 18 кандидатських дисертацій за спеціальностями: 03.00.08 – зоологія, 03.00.16 – екологія, 03.00.17 – гідробіологія, 03.00.20 – гельмінтологія, 03.00.25 – паразитологія і гельмінтологія;

- четверо науковців в різні роки стали стипендіатами Кабінету Міністрів України для молодих вчених (доценти Киричук Г. Є., Янович Л. М., Вискушенко Д. А., Уваєва О. І.);

- четверо стали лауреатами премії Президента України для молодих вчених в галузі науки і техніки (доценти Киричук Г. Є., Янович Л. М. – у 2003 р. за наукову працю „Токсикологічний пресинг на прісноводні малакоценози” та Гарбар О. В., Мельниченко Р. К. – у 2005 р. за роботу „Сучасний стан найпоширеніших груп прісноводних молюсків фауни України: видовий склад, систематика, екологічні особливості і стратегія охорони”);

- четверо членів малакологічної школи (професор Стадниченко А. П. двічі, аспіранти Киричук Г. Є., Янович Л. М., Градовський В. М. по разі) в різні роки вибороли гранти фонду “Відродження” під патронатом Дж. Сороса;

- двоє малакологів (доцент Гарбар О. В., аспірант Чернишова Т. М.) у 2007 р. здобули грант Державного фонду фундаментальних досліджень з темою „Географічні особливості диплоїдних та диплоїдно-поліплоїдних видових комплексів безхребетних”;

- двоє викладачів (доценти Павлюченко О. В. та Уваєва О. І.) – лауреати премії НАН України для молодих учених 2008 р. за роботу „Прісноводні молюски України і їх паразити: видовий склад, систематика, екологія, значення для сільського господарства”;

- доцент Уваєва О. І. – лауреат премії Кабінету Міністрів України за особливі досягнення молоді у розбудові України (2008 р.), лауреат конкурсу молодіжних інноваційних проектів в області гуманітарних, природничих і технічних наук в державах – учасниках СНД (Москва, 2010 р.); отримала грант Президента України для обдарованої молоді на 2011 рік для реалізації проекту “Використання молюсків у практиці очищення стічних вод”;

- члени малакологічної школи Киричук Г. Є. та Янович Л. М. – відмінники народної освіти України, вони нагороджені знаками „Антон Макаренко” та „Софія Русова”, а у 2010 р. Г. Є. Киричук удостоєна почесного звання „Заслужений працівник освіти України”. Крім того, багато науковців нагороджені почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, Верховної Ради України, Національної Академії Наук України, Житомирської обласної ради, Житомирської обласної державної адміністрації тощо;

- п'ятеро аспірантів нагороджені дипломами I-II ступенів за кращі доповіді на Міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференціях молодих вчених; V з'їзді Гідроекологічного товариства України (Павлюченко О. В., Пампура М. М., Лейченко А. М., Скок Т. Л., Стельмашук Н. М.);

- п'ятеро студентів стали переможцями Всеукраїнської студентської олімпіади з біології, семеро – з екології, семеро отримали дипломи

на Всеукраїнських конкурсах на кращу студентську наукову роботу;

- з 1995 р. школярі – члени МАН щорічно виборюють призові місця на Всеукраїнських конкурсах (учні Мельничук Н., Голішевська В., Хренов М., Німчус С., Гарбар Ю., Бандура Е. та ін.; керівники Стадниченко А. П., Киричук Г. Є.);

- за результатами власних досліджень, здійснених на базі малакологічної школи, двоє учнів стали

призерами Міжнародних олімпіад з екології: Таран К. В. виборола бронзову медаль у 2001 р. (Анталія, Туреччина), а Киричук В. О. – срібну медаль у 2009 р. (Стамбул, Туреччина) (керівники Стадниченко А. П., Киричук Г. Є.)

Ваші побажання аспірантам і докторантам, а також відділу аспірантури в день ювілею.

Бажаю, щоб науковці ніколи не стали байдужими до науки, бо це не-

легкий і тернистий шлях. Хочу, аби саме Ваші наукові досягнення в найближчому майбутньому допомогли змінити світ на краще. Постійного наукового зростання, вдалих творчих звершень та довголіття.

Інтерв'ю підготували та провели: кандидат біологічних наук, доцент

Мельниченко Р.К.,
провідний фахівець відділу аспірантури та докторантури
Коваль Т.В.

Професійно-виховна діяльність учителя уже багато років є об'єктом дослідження в педагогічній науці. Вже понад 20 років аспіранти і докторанти кафедри педагогіки продуктивно займаються проблемою професійно-педагогічної підготовки студентів під керівництвом докторки педагогічних наук, професора Дубасенюк Олександрки Антонівни.

Шановна Олександрко Антонівно! Ви працювали на посаді проректора з наукової роботи, міжнародних та регіональних зв'язків в період інтенсивного розвитку мережі спеціальностей в аспірантурі. З якими труднощами зіткнулися?

У той час нагальною проблемою було збільшення в університеті кількості науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації – докторів та кандидатів наук. Зауважу, що у 2000 році загалом в аспірантурі університету навчалось 34 аспіранти. Нині значно збільшилась їх кількість – понад 160 аспірантів та 7 докторантів. Складність полягала в тому, що наш університет розташований поблизу такого наукового центру як м. Київ, тому потрібно було доводити своє право на існування, докласти значних зусиль, щоб, наприклад, відкрити у 2004 році спеціалізовану вчену раду по захисту кандидатських дисертацій з педагогіки, а з 2010 року – докторських дисертацій. Саме це дало змогу збільшити число кандидатів, а згодом і докторів наук. Нині спецрада вже готує фахівців для інших вищих навчальних закладів України, оскільки потребу в кандидатах наук в університеті забезпечено майже повністю. Відзначимо високий рівень науково-педагогічної підготовки наших науковців, яких часто запрошували читати лекції як за кордоном, так і в інших провідних вузах України, а також у науково-дослідних інститутах НАПН України.

Які зараз, на Ваш погляд, існують проблеми у забезпеченні науково-педагогічними кадрами в університеті?

Оскільки підготовку науково-педагогічних кадрів з педагогічних спеціальностей було розпочато з 1992 року, то нині в університеті їх найбільша кількість. Тому проблема на даний час полягає у нерівномірному забезпеченні факультетів фахівцями вищої кваліфікації. Хотілося б більше мати фахівців з психології, фізики, математики, германістики, зокрема докторів наук. Також було б добре, якби наш "Вісник" був фаховий не лише з гуманітарних наук, але мав і природничо-математичну серію, оскільки наш університет має статус класичного.

Ви керівник і засновник наукової школи "Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів". Як бачите її розвиток?

Школа розпочала свою роботу наприкінці 80-х років ХХ ст. Вона була створена як колектив однодумців і, завдяки самовідданій праці кожного, згодом набула таких масштабів. У цьому році ми відзначаємо 25-річний ювілей. Нині ми впевнено розвиваємось і розширюємо зв'язки із зарубіжними колегами. Звичайно, ми тісно співпрацюємо з Академією педагогічних наук України, але також і з Міжнародною академією акмеологічних наук (м. Санкт-Петербург, Росія), ВНЗ Польщі. Проводимо спільні

Дубасенюк О.А., доктор педагогічних наук, професор

міжнародні конференції, виїжджаємо за кордон та запрошуємо до себе. Знаменною подією стало проведення спільно з польськими колегами студентського конкурсу "Науковий дебют 2011", за результатами якого наші студенти запрошені до Польщі. Тому хотілося б і надалі розширювати наукову співпрацю.

Що Ви можете побажати аспірантурі Житомирського державного університету імені Івана Франка в її 20 років?

Хочу побажати розширення мережі спеціальностей в аспірантурі, зростання, відкриття нових спеціальностей з природничо-математичних наук, особливо з фізико-математичних, психологічних наук. Бажаю також успіхів і нових творчих звершень.

Інтерв'ю підготувала та провела провідний фахівець відділу аспірантури та докторантури
Коваль Т.В.

Філолог – це не фах, а покликання, тому що любити слово, логос, який є і буде першим із усіх можливих початків, - не професія. А у мову, універсальну знакову систему – що є об'єктом вивчення філології як науки, заглиблені всі ми – члени соціуму. Філологи – це саме ті педагоги, які вчать слову, вміють добирати філігранні та неповторні слова. Серед словесників Житомирського державного університету багато науковців-філологів, які мають здобутки й щедро діляться ними з колегами, адже лише творчий педагог може виховати креативного учня. Саме у такого науковця, директора ННІ іноземної філології, кандидата філологічних наук, професора Сингаївської Ангеліни Володимирівни ми хочемо дізнатися про розвиток германістики.

Чим був зумовлений вибір мовознавства як Вашого основного фаху?

Спочатку це був вибір англійської мови як майбутнього фаху. Це рішення, зумовлене закоханістю у першу шкільну вчительку англійської мови, було прийнято одразу після першого уроку англійської мови і ніколи не змінювалося. Захопленість мовознавством, філологією прийшла пізніше, під час навчання у Київському державному університеті імені Тараса Шевченка, на факультеті романогерманської філології, у якому я отримала кваліфікацію «Філолог, викладач англійської та французької мов, перекладач».

Філологія завжди вабила мене тим, що об'єкт дослідження цієї науки не є закам'янілим чи статичним. Це живий організм, який знаходиться у постійному русі, постійному розвитку, що зумовлює невпинність наукового пошуку.

Мовознавство не обмежується лише дослідженням мови. Як філологічна наука, лінгвістика вимагає від дослідника глибоких знань у сфері філософії, історії, культури, психології та інших гуманітарних наук. Це тримає дослідника у постійній творчій напрузі і спонукає до творчого пошуку. Для мене лінгвістика – це засіб самореалізації та самовдосконалення, джерело творчості і натхнення.

Хто чи що справило найбільший вплив на Ваше формування як науковця?

Це викладачі Київського державного університету імені Тараса Шевченка, лекційні курси яких я слухала під час навчання, під керівництвом яких писала перші реферати і курсові роботи. Серед них видатні вчені,

добре відомі в Україні і за її межами: Жлуктенко Ю.О., Белецький А.А., Карабан В.І., Куліш Л.Ю., Почепцов Г. Г. (молодший), Раєвська Н.М., Старікова О.М., Яворська Т.Я. та, насамперед, доктор філологічних наук, професор Медведєва Л.М., яка була керівником моєї дипломної роботи, а пізніше і дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук.

Як би Ви окреслили роль Житомирського державного університету у Ваших наукових дослідженнях?

Після закінчення Київського державного університету імені Тараса Шевченка я була направлена на роботу до Житомирського державного педагогічного інституту на посаду викладача кафедри англійської мови, завідувачем якої була доц. Сасіна В.П. Саме в цьому інституті відбулося моє становлення як викладача і філолога. На формування мого філологічного світогляду великий вплив мав проф. Квеселевич Д.І., який умів захопити цікавими ідеями, окреслити шлях до їх втілення. Саме Дмитро Іванович Квеселевич залучив мене до роботи з аспірантами, призначив мене науковим керівником пошукачів Мосейчука О.М. та Прокопенка В.В., які пізніше стали моїми першими аспірантами.

Які напрямки сучасного гуманітарного знання Вам видаються перспективними і цікавими?

Бурхливий розвиток сучасної науки обумовив актуальність досліджень на межі лінгвістики й інших наук: когнітології, психології, соціології, філософії, культурології тощо. Загальною тенденцією сучасної науки є створення інтегративних

Сингаївська А. В., кандидат філологічних наук, професор

програм, спрямованих на вивчення об'єкта дослідження шляхом залучення теоретичного та прикладного доробку різних дисциплін, що видається перспективним і цікавим. Проблематика корпусної, когнітивної та комп'ютерної лінгвістики, теорії мовленнєвого впливу, нейролінгвістичного програмування, прикладні аспекти інших галузей мовознавства є актуальними і відкритими для наукового пошуку.

Які особливості написання наукової роботи саме з германістики?

Написання наукової роботи з германістики, як і будь-якої роботи з мовознавства, передбачає не лише глибоке вивчення теоретичних джерел з обраної проблеми дослідження. Невід'ємною частиною роботи є дуже важливий етап добору, аналізу та систематизації значного обсягу ілюстративного матеріалу. Поєднання теоретичних та емпіричних методів досліджень в їх функціональній компліментарності є обов'язковою умовою успішного написання наукової роботи з германістики.

Ви продовжили керувати однією з найстаріших наукових шкіл університету. Як Ви зараз оцінюєте її роль в системі наукових досліджень Навчально-наукового інституту іноземної філології?

Наукова школа „Проблеми семантики у світлі структурно-

функціональної теорії інформації” діє в ННІ іноземної філології понад 25 років. Вона була заснована доктором філологічних наук, професором Д.І. Квеселевичем у 1985 році. Вчений передчасно пішов з життя у 2003 році, але його справу продовжують, його творчі наукові ідеї розвивають його колеги та учні. Школа активно працює, збагачуючи вітчизняну лінгвістичну науку ґрунтовними науковими розвідками і готуючи нову плеяду перспективних молодих науковців.

З дня заснування наукової школи підготовлено 20 кандидатів та 1 доктор філологічних наук.

Вчені, які працюють у рамках наукової школи, плідно займаються науковою і навчально-методичною роботою. За останні 5 років було опубліковано понад 300 наукових праць, серед яких статті у фахових виданнях, монографії, навчальні посібники з грифом МОН, навчально-методичні посібники.

Під керівництвом науковців школи на кафедрі англійської філології та перекладу успішно функціонує аспірантура за спеціальністю 10.02.04 - германські мови. У даний час в аспірантурі навчається 17 осіб.

Представники наукової школи тісно співпрацюють з науковцями інших вищих навчальних закладів України, насамперед, Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка, Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Київського національного лінгвістичного університету, Барановичського університету (Білорусь).

В рамках цієї співпраці стали традиційними наукові семінари з проблем перекладознавства за участю доктора педагогічних наук, професора кафедри перекладу з англійської мови Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна Черноватого Л.М. та завідувача кафедри теорії і практики перекладу з німецької мови Київського національного університету імені Тараса Шевченка, професора, доктора філологічних наук Кияка Т.Р.; наукові семінари з проблем генеративної граматики та теорії граматикизації за участю професора кафедри загального та слов'янського мовознавства Національного університету “Киево-

Могилянська академія” доктора філологічних наук Буніятової І.Р. та професора кафедри німецької філології Київського національного лінгвістичного університету, доктора філологічних наук Долгополової Л.А.

На базі наукової школи у 1999 році було засновано Науково-дослідний центр функціональної лінгвістики імені професора Д.І. Квеселевича.

Хто надає Вам підтримку у підготовці кандидатів наук?

Підготовка кандидатів філологічних наук здійснюється за всебічного сприяння і постійної підтримки ректорату Житомирського державного університету імені Івана Франка, насамперед, ректора університету - професора Сауха П.Ю., проректора з наукової роботи - професора Сейко Н.А.

До керівництва аспірантами залучаються, окрім професорів та доцентів кафедр інституту іноземної філології, провідні науковці ВНЗ України. Це доктор філологічних наук, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка Кияк Т.Р., доктор філологічних наук, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка Белова А.Д., доктор філологічних наук, професор Національного університету “Киево-Могилянська академія” Буніятова І.Р., доктори філологічних наук, професори Київського національного лінгвістичного університету Долгополова Л.А., Іщенко Н.Г., доктор філологічних наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка Денисенко С.Н. та інші.

Виродовж багатьох років на базі ННІ іноземної філології традиційно проводиться конференція, присвячена пам'яті професора Квеселевича Д.І. В чому Ви бачите її значення?

Кожного року в ННІ іноземної філології відбувається велика кількість наукових заходів різних рівнів. Однак конференція “Сучасний стан і перспективи дослідження германських мов та проблеми перекладу” пам'яті Д.І. Квеселевича, яка щорічно проводиться в ННІ іноземної філології з 2004 року, є особливою подією в науковому житті інституту, оскільки вона присвячена пам'яті нашого славного вчителя, наставника, ко-

леги. Чим далі нас віддаляє час від років життя Дмитра Івановича, тим величнішою є постать великого науковця. Вшанувати пам'ять видатного вченого-лексикографа приїжджають науковці з різних університетів України та близького зарубіжжя, що активізує наукові та освітянські зв'язки нашого інституту, дає можливість долучитися до досягнень інших наукових шкіл і продемонструвати власні наукові здобутки. У ході дискусій народжуються цікаві ідеї, окреслюються перспективи наукових досліджень.

ННІ іноземної філології вирізняється активністю вступу до аспірантури на різні спеціальності саме молодих науковців. Як вам це вдається? Чим Ви заохочуєте молодь?

В ННІ іноземної філології розроблено стратегічну програму підготовки науково-педагогічних кадрів вищого рівня кваліфікації - кандидатів і докторів наук, яка успішно виконується, кількість захищених кандидатських дисертацій постійно збільшується.

В інституті ефективно працює дві наукові школи, науково-дослідний центр функціональної лінгвістики, сім науково-дослідних лабораторій, систематично відбуваються наукові конференції всеукраїнського та міжнародного рівнів, науково-практичні семінари, засідання науково-дослідних лабораторій, круглі столи, в яких беруть активну участь викладачі, аспіранти, студенти ННІ іноземної філології. Все це сприяє зростанню престижу наукової діяльності, підвищенню статусу науковця і, в результаті, заохочує молодь до наукового пошуку.

Окрім того, наукові дослідження, що виконуються аспірантами інституту, характеризуються комплексним багатоаспектним аналізом мовних одиниць, відображають динаміку розвитку мови і направлені на розкриття її потенційних можливостей у процесі використання. Такий широкий діапазон знань та інтересів завжди приваблює молодь, сповнену творчих задумів і відкриту до сприйняття нових ідей.

Інтерв'ю підготувала та провела завідувач відділу аспірантури та докторантури **Новицька І.В.**

Перші випускники

У 2012 році виповнюється 20 років діяльності аспірантури Житомирського державного університету. Користуючись нагодою, хочемо привітати першого випускника аспірантури спеціальності 10.02.01 – українська мова, нині вже доктора філологічних наук, професора, директора Навчально-наукового інституту філології та журналістики Мойсієнка Віктора Михайловича, й задати йому кілька питань.

Вікторе Михайловичу, що саме спонукало Вас до вступу в аспірантуру?

Тут можна до ворожки не ходити і не придумувати нічого іншого, коли саме тобі запропонував навчання в аспірантурі вчений, на кого ти дивився як на щось величне – професор Никончук Микола Васильович. Він підійшов і так просто запитав: “Вікторе, а чи хочете Ви навчатися у мене в аспірантурі?” На той час я вже третій рік працював на кафедрі, і лише подумки мріяв про вступ, хоча плідно займався наукою. Рішення щодо вступу було однозначним – так.

Чи вплинула аспірантура в подальшому на Ваш кар’єрний ріст?

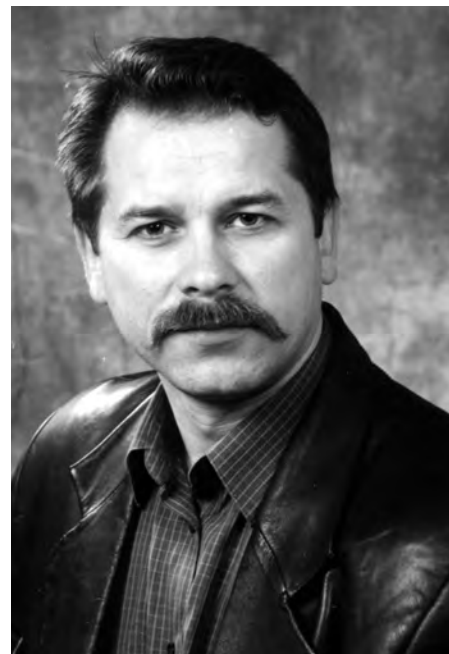
Враховуючи те, що я є директором інституту філології та журналістики, то думаю, що формально вплинула. А щодо моїх наукових студій і наукового становлення, то однозначно вплинула. Найбільшим надбанням під час навчання, а саме на захисті стало те, що моїм першим опонентом став академік Німчук Василь Васильович – тепер мовознавець номер один в Україні, фігура у слов’янському мовознавстві надзвичайної ваги. Щонайменше, мій шлях у науку був освячений знаним мовознавцем, професором Никончуком М.В., і що я перетнувся на життєвому шляху з академіком Німчуком В.В., з яким підтримую тісні відносини донині, і дуже тішуся з цього. А тому, на подальші наукові контакти моє навчання в аспірантурі зробило шалений вплив.

Не є секретом те, що Ви продовжили в університеті керівництво науковою школою Вашого наставника професора Никончука М.В. А чи плануєте Ви, тепер уже доктор філологічних наук, професор започаткувати свою наукову школу, відповідно новий напрям у філології?

До цього я відношусь неоднозначно. У нашій країні, на превеликий

жаль, маліє все – наш диплом, кандидатські захисти, академічні установи та наукові видання. Кількість збільшується, а рівень знижується. Моє відношення до наукової школи таке: якщо ми називаємо щось науковою школою, то це має бути відомо щонайменше в цій галузі науки в усьому світі. Я стою на тому, що є Харківська лінгвістична школа Олександра Опанасовича Потєбні, без посилання на цю школу не уявляє свого існування жодна лінгвістична студія. Казанська лінгвістична школа Івана Олександровича Бодуєна де Куртене, Московська лінгвістична школа Пилипа Федоровича Фортунатова – школи, знані у всьому світі. Дуже тішуся, що в Житомирському державному університеті діє 18 наукових шкіл, у Глухівському – 25, Переяслав-Хмельницькому – 40, Вінницькому – 100 і т.д. (цифри умовні, але тенденція стала). Кому це все треба? Я вважаю, кращі традиції треба продовжувати. Започатковане на той час (понад 20 років тому) професором Никончуком М.В. в теоретичному плані, мабуть, складно назвати науковою школою. Але те, що він вперше в нашому регіоні започаткував дослідження поліських діалектів, з такою скрупульозністю і ретельністю обстеживши кілька сотень населених пунктів і заставляв своїх аспірантів також плідно працювати у цьому напрямі, то це є дійсно величезним надбанням. У своїх подальших напрацюваннях маю намір продовжувати і максимально досліджувати те, що започаткував Микола Васильович. Власне, він і його учні проводили дослідження в синхронії, а ми продовжуємо досліджувати поліські пам’ятки XVI - XVII ст. в діахронії. А тому, при Никончуку М. були дослідження поліського наріччя в синхронії, а при Мойсієнку В. – дослідження поліського наріччя в синхронії та діахронії.

Коли б повернути час назад, що саме хотіли б змінити в науковому

Мойсієнко В. М., доктор філологічних наук, професор

шляху? Чи, можливо, все пройшли б спочатку так само?

Саме науковий та викладацький шлях пройшов би знову і знову так само. Дискомфорт відчуваю тоді, коли відволікають від наукової роботи. Наразі, зокрема, дуже драгуюся, коли відволікають від праці над “Луцькою книгою 1560 р.” Я працюю над підготовкою унікальної пам’ятки української мови, однією із найдавніших скорописних книг в Україні. В площині науки займаюся улюбленою справою і знаю, як її робити.

Нам відомо, що окрім наукової діяльності, у Вас є ще одне захоплення – спорт. Про це також свідчить велика кількість кубків переможців, призів у Вашому кабінеті.

Так, справді, спорт – це ще одне моє захоплення, і кожен вільну хвилину від адміністрування та науки присвячую спорту. Надаю перевагу прекрасній, інтелектуальній грі – волейболу.

Як Ви оцінюєте діяльність аспірантури при кафедрі української мови?

За життя професора Никончука М.В. було підготовлено 6 кандидатів наук, після нього – одну докторську, але на яку він мав великий вплив вже тим, що звів мене з академіком Німчуком В.В. Потім настала певна стагнація. Ми, дуже юні, кандидати наук,

які залишилися без свого наставника, керівника. Важко було. Але спільними зусиллями процес пішов, захисти розширилися у різних напрямках – соціо-психо-, та етнолінгвістиці. Кожна кандидатська дисертація має помітний слід. Наразі аспірантура діє ефективно і продуктивно. Крім того, кафедра не має потреби у внутрішній підготовці кандидатів наук, набираємо на навчання «одержимих науковців», які не ставлять питання: «Чи буду я після закінчення аспірантури працювати в університеті?». Готуємо тих, для кого на-

ука – це життя. Таких людей зараз досить мало.

З нагоди річниці діяльності аспірантури університету, як перший її випускник, що б хотіли побажати?

Хотів би побажати аспірантурі, перш за все, якості, а саме у виборі та затвердженні тем кандидатських дисертацій. Щоб кожна тема була знаковою у своїй галузі; я знаю, такі теми є абсолютно у кожній галузі. Хотів би, щоб в аспірантурі університету провідні позиції займали природничо-

математичні дисципліни. Незадовго до зустрічі з Вами зустрів колегу Ткаченка О.К. Він такий щасливий з того, що двоє його випускників захистили кандидатські дисертації з теоретичної фізики, ще випускники 2000 року. А захистилися сьогодні, бо це є фізика, і цим уже все сказано. І хоча я лінгвіст, але безмежно тішуся. Такі дисертації для університету дуже знакові.

Інтерв'ю підготувала та провела
завідувач відділу аспірантури
та докторантури **Новицька І.В.**

Близнюк А. С., кандидат філологічних наук, доцент

Що Вас спонукало до вступу в аспірантуру?

До вступу спонукала достатньо прозаїчна причина для асистента: необхідність продовжувати чи, скоріше, починати наукову кар'єру. Після того, як мій шеф, Чирков Олександр Семенович, мав зі мною тривалу бесіду, проговоривши частину своєї докторської та сформулювавши для мене наукову проблему – «Притчово-алегоричний напрям епічної драми. Поетика. Жанри», я зрозумів з цієї назви лише кілька слів. Так співпало, що саме того року в нашому інституті відкривалася аспірантура. І я став її першим студентом.

Як вплинула аспірантура на кар'єрний ріст?

Успішне закінчення аспірантури, безумовно, впливає на кар'єрне зростання. По закінченні аспірантури я успішно за-

До загалу славних випускників аспірантури першого набору входить і Близнюк А. С., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри редагування та основ журналістики. Цікаво було б дізнатися, що саме Андрій Сергійович пам'ятає з тих років.

хистив дисертацію (без жодного голосу проти), через півроку посів посаду старшого викладача, згодом – доцента кафедри зарубіжної літератури, заступника декана філфаку. А тепер – найвища посада – шеф-засновник, завідувач кафедри редагування та основ журналістики

Чи виправдалися сподівання, які Ви поклали на навчання в аспірантурі?

Знаєте, коли тобі 25–30 років, то сподівання полягають у найближчій перспективі – родина, діти, особисте життя... Щодо сподівань далекої перспективи – захист, кар'єра, посади – ще встигну, бо, як кажуть – ніч довга. Сподівався тоді надрукувати статті у фахових журналах, виступити на конференціях, написати першу главу, щоб шеф не дуже її покреслив. Сподівався вчасно пройти попередній захист, отримати найменше зауважень. Все це – паралельно зі сподіваннями, що мій син не буде капризувати та дасть можливість попрацювати. Мої сподівання про мирне співіснування особистого та наукового, слава Богу, справдилися.

Які найяскравіші враження залишила аспірантура?

Таких вражень кілька. Перш за все – моя спроба піти у декрет. Так, не дивуйтеся, саме у декрет. Справа у тому, що сину на момент мого вступу до аспірантури було всього два роки, дружина вчилася на п'ятому курсі природничого факультету. Все складалося просто чудово. З ідеєю про декрет я прийшов до

Миколи Мефодійовича. Розмова була довгою і в декрет я не пішов.

Другий спогад – саме навчання в аспірантурі. Перші два роки не було жодних занять, час від часу я приходив у відділ за новинами. Лише на третій рік навчання з'явилися лекції та практичні, складання заліків та екзаменів. Відпущений на повну самоосвіту, я нею і займався – ходив на всі лекції зі «Вступу до літературознавства» та «Теорії літератури», які читав мій шеф – Олександр Семенович Чирков – на першому та п'ятому курсах філфаку. Саме тоді я й зрозумів теорію літератури як цілісну науку.

Які знайомства під час навчання в аспірантурі стали для Вас доленосними?

Ви знаєте, особливих знайомств не завів. Можливо, через те, що з усіма працівниками відділу аспірантури у нашому виші був і так знайомий, з київськими персонами не дуже складалося. Так, вже після захисту, на бенкет, який проходив в одному з кабінетів Інституту літератури, заглянув ректор Вільного університету з Мюнхена. Він підпив і почав зі сльозою у голосі говорити про те, як він заздрить нам, тим, хто живе на рідній землі та дихає рідним повітрям. Всі присутні – професори, доктори, провідні літературознавці – почали кивати головами та говорити щось йому приємне. А я здуру, чи, скоріше – з градусу, сказав: та кидайте свій Мюнхен, перебирайтесь у Київ і живіть та дихайте рідним повітрям. Запанувала тиша. Так і не судилося мені читати лекції у Вільному університеті у Мюнхені.

Кому Ви вдячні за підтримку і допомогу у написанні роботи?

Людина, якій я буду вдячний навік – тодішній завідувач кафедри зарубіжної літератури, мій шеф, мій науковий батько та керівник, мій Вчитель – Олександр Семенович Чирков. Це людина, яка не тільки була керівником мого дослідження, але й, не побоюся цього слова, стала співрозмовником та другом. Коли я віддав йому перший варіант першої глави, то з острахом очікував дня “Х”, дня зустрічі з науковим керівником. Проте більш приязного та вдумливого прочитання годі було й очікувати. Шеф, по суті, переписав майже все, показавши мені на все життя приклад роботи з молодими науковцями.

Олександр Семенович, як справжній батько, турбувався і про мое матеріальне становище. Він не тільки дав мені 0,5 ставки, що було суттєвим додатком до аспірантської стипендії, але й сприяв тому, щоб мене оформили не як сумісника, а на “погодинку”.

З чим встигали поєднувати наукову роботу під час навчання?

Навчання в аспірантурі я поєднував з викладанням на філологічному факультеті, з вихованням сина та вирішенням демографічної проблеми – за час аспірантури в мене народилася донечка. Так що, на мою думку, я успішно поєднував наукову роботу та особисте життя.

Що найбільш приємно вразило під час навчання?

Саме навчання. Навіть, скоріше, відсутність навчання. Жодних занять, жодного контролю, сам собі господар.

Як би склалася Ваша доля без аспірантури в нашому університеті?

Проходив би аспірантуру в Інституті літератури у Києві, залишився б там працювати. І сьогодні обіймав би зовсім іншу посаду, можливо – в іншій країні.

Яку головну пораду Ви б дали аспірантам 1-го курсу?

Цю пораду дав ще Володимир Ульянов (Ленін): “Учіться, учіться, ще раз учіться”. І продовжу пораду фразою

Миколи Островського: “...чтобы не было мучительно больно за бесцельно прожитые годы”.

Аспірантурі ЖДУ – 20 років. Побажайте їй щось в день ювілею.

Двадцять років. Це так багато і так мало. Побажань багато. Перш за все – дожити до справжнього ювілею, бо давньоєврейською мовою “ювілей” – це 50 років. Бажаю дожити до 50-річчя у цьому ж прекрасному та квітучому кадровому складі, збільшивши кількість спеціальностей, перш за все, класичних. Бажаю, щоб усі працівники відділу аспірантури написали власні дисертаційні дослідження та успішно захистилися. Бажаю інтелектуальних та адекватних аспірантів, що гордяться своїм навчальним закладом, а не ганьблять його по різних кутках. Бажаю, перефразовуючи побажання льотчиків: щоб кількість вступів до аспірантури дорівнювала кількості захистів дисертацій.

Інтерв'ю підготувала та провела провідний фахівець відділу аспірантури та докторантури **Дайнюк Л.В.**

Здобудеш освіту - побачиш більше світу

Ні для кого не є таємницею той факт, що певна частина висококваліфікованих фахівців виїждить до країн з більш привабливими для наукової діяльності умовами. Багато молодих науковців мріють навчатися, а далі проводити наукові дослідження за кордоном. Сергій Рудницький пройшов шлях підготовки кандидатської дисертації за кордоном (Республіка Польща), а зараз працює доцентом кафедри філософії Житомирського державного університету імені Івана Франка, навчається в докторантурі Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.

Які особливості написання наукової роботи тут, на Україні, порівняно із Польщею?

Якщо говорити про підготовку самої роботи, то різниця невелика – це робота з літературою, польові дослідження, спілкування з науковим керівником. Правда, ще були семінари з вибраних питань для їх поглибленого вивчення, відвідування занять з англійської мови в рамках підготовки до кандидатського іспиту з іноземної мови. Оскільки я був в Інституті славистики Польської академії наук у Варшаві, то мав доступ до центральних бібліотек. Виїзди на дослідження оплачувалися, так само як і виїзди на наукові конференції. Друк статей у Польщі безкоштовний, інколи навіть платять невеликі гонорари, хоча статті лежать у журналах довго. Джерел в електронному

вигляді дуже мало, навіть зараз. Роботи проходять перевірку на плагіат і ніхто не ризикує, бо позбавляють диплому не тільки самого автора, а й наукового керівника. Вимог стосовно кількості статей немає. Загалом в Польщі до дисертації ставиться набагато менше формальних вимог порівняно з Україною.

Яку роль відіграло знання іноземної мови (польської) при вступі до аспірантури? А саме, мову вивчили до зарахування, чи після, у процесі підготовки наукового дослідження?

Я вивчав англійську мову, але Академія наук для своїх працівників організувала безкоштовні курси польської мови і я на них ходив, це полегшило іспит з цього предмету перед захистом дисертації. Другим іспитом була філософія, яка здавалася індивідуально в Ін-

Рудницький С.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філософії, докторант

ституті філософії і соціології Польської академії наук, засновниками якого були представники всесвітньої відомої львівської наукової школи. Екзамен виглядав таким чином, що одне питання давав екзаменатор – це був професор Черняк і він мені як мовознавцю задав питання про дискусію конструктивістів з прихильниками теорії Хомського. Друге питання я мав вибрати собі самостійно після про-

читання двохтомника з історії філософії Тарковського. Я вибрав польський конвенціоналізм, який теж активно розвивався в рамках львівської філософської школи. Третій екзамен був за годину до захисту дисертації, але про нього я скажу пізніше. Стосовно польської мови, то я писав роботу з польської діалектології, вся робота готується польською мовою, захист – теж. Без знання польської мови підготувати і захистити роботу з мовознавства неможливо, це не соціологія, де вже у 1998 році більшість праць польських науковців писалася англійською мовою, мої колеги-соціологи говорили про те, що погано знають польську термінологію.

Як саме Ви захищали кандидатську дисертацію у Польщі?

Як я вже казав, за годину до захисту комісії здавався екзамен зі спеціальності (в мене була польська історична діалектологія), потім науковий керівник представляв на засіданні Вченої ради роботу, виступали рецензенти, потім дисертант відповідав на зауваження рецензентів та питання і дякував присутнім. Відповідь на питання можна було готувати заздалегідь, але говорити потрібно було без папірця і без помилок. Це був такий стрес, що я дійсно не зробив жодної помилки, а після захисту єдине, що я пам'ятав – це черга колег, які мене вітали. Потім був дуже скромний фуршет, і це єдине, на що потрібні були гроші. Решту оплачувала інституція, де готувалася праця – приїзд рецензентів і членів ради, рецензії, розсилку автореферату, який друкувався на звичайних аркушах без будь-яких формальних вимог. До захисту потрібно було підготувати автореферат для розсилки (розсилку здійснював Інститут) і текст дисертації, який місяць перед захистом мав знаходитися у бібліотеці інституту. Через місяць в Інституті виписувався диплом. І все.

Як проходив процес визнання (ностріфікації) диплома кандидата наук?

А от процес нострифікації показав мені різницю між захистом у Польщі і в Україні. Звичайно, диплом не визнавали, більш того – подавати документи на нострифікацію потрібно було з місця роботи разом з авторефератом і масою документів, підготовка яких зайняла багато часу і які готувати мені допомагали колеги, які захищалися в Україні. Були рецензенти, підготовка протоколу засідання, засідання Вченої ради. Це був той самий захист, але у полегшеному варіанті, бо не було опонентів. На щастя, рецензенти знали польську і перекладу праці не знадобилося. Але мене вразила кількість формальних вимог, документів і часу, скільки тривала ця процедура і підготовка до неї. Крім цього, диплом мені видали не на підставі польського диплому, а на підставі захисту дисертації. Дивним було те, що диплом кандидата наук з польської мови, захищений в академічній столичній установі у Польщі підтверджувався в Україні на основі захисту. Але хтось розповів мені історію з особою, яка підтверджувала в Україні (чи це був ще Радянський Союз?) диплом з англійської мови, отриманий в Оксфорді, і я перестав відчувати себе людиною другого сорту.

Якби випала нагода, ще раз захистити кандидатську дисертацію, то де і як Ви б її писали та захищали: за кордоном чи в Україні?

Коли виникло питання з докторською, я зразу знав, що буду захищатися в Україні, тим паче, що у Польщі пройти підтвердження диплому простіше.

Що спонукало Вас до продовження наукових досліджень, зокрема написання докторської дисертації?

Потреба у роботі, яка дає засоби для

існування, а на сьогодні ситуація виглядає так, що або ти маєш високі кваліфікації, підтверженні дипломом, або твоє майбутнє хистке. Крім цього, мені подобається наука як сфера людської діяльності, а тим паче політологія – наука, яка досліджує мінливу і швидкозмінну політику. Дивним є те, що я “повернувся” у політологію через багато років навчання у Новосибірському вищому військово-політичному училищі, з якого я пішов після першого курсу – мені здавалося, що це не моє.

Поради для молодих науковців щодо навчання в аспірантурі за кордоном. А можливо, розкриєте деякі таємниці Вашого успіху?

Моя порада – не писати дисертації за кордоном, краще проходити там стажування, так як це зробили деякі мої знайомі. Вони не витрачали потім часу на нострифікацію і на повернення у середовище, а це також вимагає багато часу і зусиль. З іншого боку, мій львівський колега Віктор Чабан, який готував докторську у відомому в Польщі Інституті експериментальної біології імені Ненцького у Варшаві, якому пророчили місце директора академічного інституту у Львові, сказав, що ніколи не повернеться в Україну. Його дослідження, пов'язані з раковими клітинами мозку, в Україні порівняно з Польщею, де вони вже у 1998 році були частково включені у європейську систему фінансування, практично не фінансувалися. А зараз, коли Польща в ЄС і наукові дослідження фінансуються з багатьох різних джерел, ситуацію в наших країнах важко порівняти. Так що це питання і галузі наукового знання, але загалом – це питання особистого вибору.

Інтерв'ю підготувала та провела провідний фахівець відділу аспірантури та докторантури **Коваль Т.В.**

В університеті йому було просто цікаво займатися фізикою. Згодом цікавість переросла в справу всього життя. Однак залишилося основне – бажання пізнати світ. Зрештою, саме воно не дає фанатикам у науці покинути рідну академічну установу і змінити, на перший погляд, давно позбавлену романтики професію на більш прибуткове заняття... Про непрості будні фізика-практика, науковця і викладача, про молодь у науці та необхідність працювати на результат – розмовляємо з завідувачем кафедри фізики, кандидатом фізико-математичних наук, доцентом, випускником нашого університету (1967 р.) Ткаченком Олександром Кириловичем.

Олександр Кириловичу! Ви досить тривалий період часу очолюєте кафедру фізики нашого університету, закінчили цей вуз, пройшли нелегкий шлях науковця – від лаборанта до доцента, кандидата наук, завідувача кафедри. Нині підготовка кандидатів та докторів наук з фізико-математичних спеціальностей вимагає великих зусиль, хоча і є доступ до інформації про новітні наукові відкриття, можливість проводити дослідження за рахунок грантів.

Що, на Вашу думку, зумовлює труднощі у підготовці кандидатів та докторів з фізико-математичних наук?

На даному етапі розвитку науки в Україні, наука залишилась лише в академічних спеціальних інститутах, зокрема, наші випускники навчаються в Інституті фізики, Інституті напівпровідників академії наук, де ще є установки, прилади, матеріали світового рівня. А для того, щоб займатися

Ткаченко О.К., кандидат фізико-математичних наук, доцент, завідувач кафедри фізики

дослідженнями у галузі рідких кристалів, напівпровідників не тільки повинна бути висока теоретична підготовка, але й сучасне обладнання. Для того, щоб підготувати кандидата фізико-математичних наук, а тим більше доктора наук, то в навчальних закладах вищої освіти це неможливо, за виключенням університету Шевченка, Чернівецького, Львівського університетів, Київської політехніки і ряду інших ВНЗ, які входять в десятку кращих університетів України.

Поряд із цим, хочеться поставити запитання про те, як Ви прийшли в науку? Що стало поштовхом для цього і хто сприяв тому, що наукова діяльність стала визначальною у вашому житті?

Перше прагнення займатись наукою з'явилося у мене ще студентом. Привили любов до приладів, до експерименту, в першу чергу, Кліх В.Ю. та Цілінко М.Г., які при постановці завдань навіть з курсових робіт, обов'язково вимагали створення того чи іншого приладу. Так я поступово поїхав в Київ, у різні вузи, і почав розпитувати про умови вступу до аспірантури. Однак це зразу не вдалось, оскільки мене було призвано до лав армії. Потім працював у школах Олевська, Малина, а тоді вже прийшов на кафедру фізики як завідувач фізичними лабораторіями. З цього моменту я почав уже працювати над тим, щоб вступити до аспірантури. Консультантом в мене був Радзівіл Володимир Петрович, який закінчив аспірантуру з напівпровідників. І перші установки ми створили для вирощування кристалів тут, на нашій кафедрі. Тоді я вступив до аспірантури, яку успішно закінчив. Мені вдалося за 4 роки провести дослідження і захистити дисертацію.

Статистика по університету доводить, що серед випускників університету, які продовжують наукову діяльність, зокрема захищають кандидатські та докторські дисертації, найбільше випускників фізико-математичного факультету. Так, ми знаємо, що охоче "переманюють" наших науковців університети Мексики, США, Польщі, Німеччини, Англії, Чехії, Франції, Японії. Як часто Ви їздите за кордон до Ваших вихованців-випускників, яких Ви спрямували в науку?

Перша поїздка за кордон була на запрошення Закревського Юрія в Потсдам в Інститут Фраунгофера, де я пробув три тижні. Там познайомився з умовами роботи науковців, обладнанням і науковими досягненнями. Результатом поїздки стала доповідь на міжнародній конференції. Наступна поїздка відбулась в США, на запрошення Глуценка Анатолія. Хоча мені було за 60 років, але я ризикнув. Переліт тривав 11,5 годин і там я перебував 15 днів. Я можу чесно сказати, що Анатолій досягнув найбільших успіхів серед нас, його постійна посада – не професор-асистент, а професор, тобто це довічна посада. Він за останній рік разом ще з двома науковцями виграв грант на 5 млн. доларів для дослідження в галузі біофізики, бо рідкі і тверді кристали зараз відходять, все про них відомо, на перший же план

виходить біофізика, тобто дослідження біологічних речовин. І в недалекому майбутньому вони замінять рідкі кристали, але на значно вищому якісному рівні. Зараз в розмовах, які ми проводимо не рідше одного разу на місяць з усіма, хто знаходиться за кордоном по skype, в усній формі прозвучало запрошення як в США, так і в Англію, однак я з посмішкою сказав: "Прийжджайте ви вже до мене". Тому, можливо, поїду до Бабченка Олега на захист дисертації у Прагу, який відбудеться у цьому році у жовтні місяці. Це ближче і комфортніше. Випускники, які працюють за кордоном не мають великого прагнення залишатись там назавжди, за виключенням Глуценка і Закревського. Решта, переймаючи зарубіжний досвід, методику дослідження, передають певне обладнання і матеріали сюди і ми зі студентами працюємо. Маю надію, що зможу переконати МОНМС України, щоб нам відкрили разову аспірантуру для набору аспірантів, які б працювали під керівництвом тих науковців, які за кордоном і паралельно зі мною, з можливістю виїзду на стажування для проведення досліджень на сучасних приладах або в Німеччині, або в США, Англії (такі три стабільні місця, де можна буде проводити дослідження). Це дало б змогу підготувати висококваліфікованих фахівців.

Які відгуки про наших науковців за кордоном? Зокрема і про Житомирський державний університет?

Єдиний відгук – це те, що вони мають постійну роботу, постійні контракти, мають велику кількість публікацій і є зрілими науковцями. Якби такого не було, то науковцям вижити за кордоном, як не парадоксально, важче, ніж у нас. Контракти, як правило, підписують з нашими випускниками лише на один рік. Лише двоє мають постійну позицію, тобто з ними контракти підписано, можна сказати, довічно. У всіх інших щороку заключається новий контракт. І якщо науковець не виправдовує сподівань, то контракт не продовжують і люди повертаються до України. Але й буває по-іншому. Так, наш випускник, Корнійчук Платон, який 2,5 роки працював у Польщі, вирішив повернутись на Україну і буде працювати у нас на кафедрі. У нього добрі знання англійської і польської мов. Та наукові зв'язки з Польщею залишилися і зараз є за-

прошення на навчання або виконання наукових тем з певною оплатою. Над цим ми будемо думати і шукати кандидатів, але це стажування також на короткостроковий термін (2-3 роки). Наші випускники цінуються за кордоном, цінуються без підтвердження диплому фізико-математичного факультету, Житомир знають, ніхто не проходить ніякої перекваліфікації.

Що ще плануєте зробити для збільшення кількості наукових кадрів вищої кваліфікації?

Зараз в аспірантурі навчається 10 наших випускників, з них два – захистили у квітні дисертації. Їх працевлаштування залежить від того, наскільки будуть потрібні кадри на фізико-математичному факультеті. Хоча кандидати наук зможуть працювати у ВНЗ Житомира. Є прохання від завідувачів кафедр технологічного університету та військового інституту, де вже один наш випускник працює, також є пропозиції від агроекологічного університету.

Зараз в цих університетах проходить зміна поколінь, тобто багато викладачів пенсійного віку. У нас є резерв.

У травні 2012 року – 20-річчя діяльності аспірантури університету. Побажайте їй щось в день ювілею.

Напередодні такої знаменної дати – 20-річчя діяльності аспірантури університету, зауважу, що за результатами роботи відбулись суттєві зміни в якісному складі наукових кадрів університету. Це не тільки захист кандидатських дисертацій, а й докторських. Як я пам'ятаю, раніше наш університет їх не готував або це було як виняток, а зараз це стає правилом. Тому, так як в аспірантурі у нас жіночий колектив, то бажаю краси, шарму, оптимізму, людського щастя.

Інтерв'ю підготувала та провела завідувач відділу аспірантури та докторантури **Новіцька І.В.**

Ахметов Р.Ф., доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання

Рустаме Фагимовичу, як саме Вами було пройдено шлях від спортсмена до науковця?

Спорт, насамперед, діяльність молодих, а в мене вже підійшов вік, коли з діючого спортсмена треба було переходити в розряд ветерана спорту, потрібно було задуматись про те, як далі жити, чим займатись. А я добре навчався в школі, у мене було лише декілька четвірок, я ходив на гуртки, закінчив піврічну математичну школу. Я відчував, що я можу, тому обрав шлях науковця. Я відчував, що в мене це вийде, мені цікаво було проводити дослідження. Також зіграло роль, що бути науковцем на той час – дуже престижно. В нас у місті на той час у галузі спорту було лише два кандидати наук.

Фізкультура і спорт дозволяють людині, як це прийнято говорити, мати “в здоровому тілі – здоровий дух”. Насправді, для повноцінної розумової діяльності, для хорошого самопочуття необхідно бути здоровим. Хвора людина і відчуває себе не найкраще, і працює відповідно. Усі видатні постаті, які займалися розумовою працею шанували спорт і фізичну культуру. Давайте пригадаємо деякі цитати і афоризми про спорт і здоров'я.

Н. Саймон: “Спорт - це єдине видовище, в якому, незважаючи на кількість повторів, кінець залишається невідомим”.

Л.М. Толстой: “Треба неодмінно струшувати себе фізично, щоб бути здоровим морально”.

Ще про фізичну культуру кажуть — це важливий засіб підвищення соціальної і трудової активності людей, задоволення їх моральних, творчих та естетичних запитів, необхідності взаємного спілкування. Підтвердженням цього є життєвий і професійний шлях майстра спорту міжнародного класу зі стрибків у висоту, багаторазового чемпіона України і СРСР, призера першості Європи, учасника XX Олімпійських ігор, завідувача кафедри теорії і методики фізичного виховання, доктора наук з фізичного виховання і спорту, професора Ахметова Рустама Фагимовича.

Яким було навчання в аспірантурі?

Коли я відчув, що прийшов час, закінчуються мої спортивні заняття, я поїхав до м. Москви, здав екзамену в аспірантуру при лабораторії біомеханіки спорту у Всесоюзному науково-дослідному інституті фізичної культури. Три роки я працював над дисертацією у Москві і 19 березня 1980 р. захистив кандидатську дисертацію та отримав науковий ступінь кандидата педагогічних наук, оскільки тоді ще не було наукового ступеня “кандидат наук з фізичного виховання і спорту”. Отримав направлення в Житомирський (тоді ще педагогічний) інститут. Ректор Горностай П.С. взяв мене на роботу, я працював викладачем, старшим ви-

кладачем і в 1983 році став завідувачем кафедри фізичного виховання. А коли став ректором Саух П.Ю., а він дуже любить спорт, то запросив мене на бесіду і сказав, що дуже хоче і в нього є мрія створити факультет фізичного виховання і спорту в університеті. І я зайнявся навчальними планами, іншими документами, щоб його створити.

А що спонукало Вас до захисту докторської дисертації?

Я просто відчув, що межі, в яких працюю, вже затісні, я відчував, що мій потенціал вище. І діти вже вирости, не потребували допомоги, дачу побудував, тобто стало багато вільного часу і потрібно було чимось займатись. У мене характер такий, що

якщо нема мети, нема справ, я починаю сумувати, маятись, мені тяжко, я погано себе почуваю. І я почав їздити на конференції, подивився спочатку, чим “дихає” українська спортивна наука. Побачив, що не відстав за ці роки, а навпаки – наростив свій потенціал. Виступаючи з доповідями, зрозумів, що рівень моїх доповідей високий, порівняно з іншими. Тому я вирішив писати докторську дисертацію, швидко її написав (за три роки). Писав на табуретці, бо діти забрали для себе письмовий стіл, щоб поставити комп’ютер. Режим: о 5 годині ранку підйом, до пар – робота, потім після обіду знову за табуретку до 12.00 – 01.00 години ночі. В такому режимі працював. І в 2006 році захистив дисертацію в Національному університеті фізичного виховання і спорту (м. Київ), а в 2007 році отримав звання професора.

Чи пов’язана Ваша науково-методична діяльність зі спортивним минулим?

Так, в мене дослідження спрямовані, в основному, на вивчення легкоатлетичних стрибків, я душею до них тяжю, і мої учні також, мені ця тема дуже близька, я добре її знаю. Мої дослідження більше присвячені стрибкам: стрибкам у довжину, стрибкам у висоту, легкій атлетиці, тобто у мене уже свій вузький напрям досліджень – теорія і методика легкоатлетичних стрибків.

Як сприяють Ваші дослідження поліпшенню підготовки кадрового олімпійського резерву України?

Я гордий від того, що мої розробки були використані при підготовці чемпіона світу 2005 року зі стрибків у висоту – Юрія Криворученка. Всі мої дослідження лягли в основу його підготовки, планування тренувального процесу. Я вважаю, що в його перемозі є і частина моєї заслуги. І зараз молоді спортсмени збірної України використовують мої матеріали, книги, рекомендації.

Які поради Ви дали б молодому поколінню у плані популяризації здорового способу життя?

Ця тема вже багато раз обговорювалась. Всі кажуть, що треба вести здоровий спосіб життя, але мало хто це робить до тих пір, поки сам не за-

хворіє і не відчує, що досить знущати з організму, варто вести здоровий спосіб життя, це дуже потрібно. З цим пов’язано і довголіття, і працездатність. Я сам не палю, не п’ю, у мене нема шкідливих звичок, активно займаюсь спортом.

Який оптимальний режим праці і відпочинку, фізичного навантаження Ви можете порадити теперішнім аспірантам для ефективного написання дисертаційного дослідження?

Особисто я продуктивно можу працювати (займатися науковою роботою) три години в день, а все інше не на користь і треба обов’язково переключатись, розумову працю поєднувати з тренуванням, фізичними вправами (баскетбол, волейбол, аеробіка), тобто потіти. Таке переключення з розумової на фізичну діяльність дуже допомагає. Миттєво відновлюється. Коли я писав дисертацію в Москві, то психологічно дуже втомлювався, тому тренувався чотири рази на тиждень дуже інтенсивно і два рази, для розвантаження, брав уроки гітари. Заняття спортом, музикою, перебування на природі дуже допомагає.

Ми знаємо, що наукова школа “Теоретико-методичні основи управління системою фізичного виховання учнівської молоді”, яку Ви очолюєте, є наймолодшою в університеті. Вона була заснована в 2006 році. Яким Ви бачите розвиток наукової школи в найближчі роки, якою Ви її бачите в перспективі – через 10, 20 років?

Дуже хотів би, щоб школу розвивали мої учні, які вже захистились. Я заклав базу, а далі вони мають працювати. А сам буду давати поради, якщо запитають... За ними майбутнє.

Які особливі вимоги ставляться до претендентів на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту порівняно з іншими спеціальностями?

Кандидат наук – це науковий ступінь, де людина великих відкриттів не робить, а показує свою досвідченість, фаховість, вміння працювати з матеріалом, проводити експеримент, науково його обґрунтовувати. З фізичного виховання, на мій погляд, складніше проводити дослідження, бо воно на межі спеціальностей, у

міждисциплінарній площині, треба знати педагогіку, психологію, фізіологію, біомеханіку тощо. Тому у дисертації шість розділів і майбутній фахівець має бути підготовлений більш різносторонньо.

Ну і на завершення, як чоловік-спортсмен, науковець-дослідник, науковець-теоретик, який полюбить футбол, спробуйте передбачити фінал “Євро-2012”.

Я більше люблю баскетбол. Але думаю, що України у фіналі не буде, хоча й патріот і буду вболівати за українську команду. Але я об’єктивно дивлюсь на життя. Хоча лише те, що європейський футбол, це велике свято буде проходити у нас, в Україні, що в ньому бере участь українська збірна – це дуже добре для нашої країни. Дороги, стадіони почали будувати – це піднімає країну. А у фіналі буде традиційно Бразилія і Германія, трохи менше шансів у Франції, Голландії, Італії. І невідома команда (як один раз Греція на чемпіонаті Європи взяла і виграла, зірки так стали на небі, але більше вона й близько не підходила до фіналу). А в Україні мало шансів, бо спортсменів треба рости змалечку, а не купувати їх за кордоном. Треба виховувати резерв, наступність поколінь має бути у спорті, починаючи з дитячої спортивної школи, юнацького спорту і так до рівня збірної. У нас же є лише дорослий футбол (куплений). Немає резерву – немає перспективи.

Що ви можете побажати аспірантурі в її 20-річний ювілей?

У нас аспірантура на дуже високому рівні. Хочеться побажати більше спеціальностей з фізичного виховання, бо зараз лише олімпійський і професійний спорт, а хотілося б, щоб і масовий спорт був, і реабілітація. У нас багато напрямів у спорті. Щоб розширювались спеціальності, але це в майбутньому, не все одразу. Я впевнений, що ми йдемо по правильному, поетапному шляху. Хочу також подякувати нашому ректору, Сауху П.Ю., за створену атмосферу творчості у нашому університеті.

Інтерв’ю підготувала та провела провідний фахівець відділу аспірантури та докторантури **Коваль Т.В**

Аспірантура очима наших викладачів

(бліц-інтерв'ю)

Ренькас Б.М., директор бібліотеки ЖДУ, завідувач аспірантурою 2008-2010 р.р.

Броніславо Мирославівно, Ви мали змогу працювати на різних посадах у сфері освіти, в тому числі й приватних закладах. Які особливості наукової діяльності у нашому університеті, зокрема в аспірантурі?

Наукова діяльність – різновид творчої праці, в основі якої – значні особливості, обумовлені її специфікою. Насамперед, це стан душі, коли є потреба осмислити і співставити явище чи процес з точки зору власного досвіду та виявленої нової інформації. По-друге, необхідність в системній діяльності, тільки за якої можливий позитивний результат. По-третє, постійне невдоволення і прагнення удосконалення.

Стосовно аспірантури як підрозділу, який забезпечує підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів, то саме організація процесу наукової діяльності в хронологічних межах є фактором, який допомагає цілеспрямовано досягати поставленої мети.

Аспірантура ЖДУ ім. І. Франка – це підрозділ, який забезпечує, координує, направляє, контролює діяльність з ефективної підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів, характеризується наявністю висококваліфікованих наукових кадрів, які забезпечують якісну науково-дослідну роботу аспірантів, чіткими вимогами до результатів роботи аспірантів, спостереженням за їх діяльністю, моніторингом

індивідуальної ефективності, плановістю і системністю у повсякденній роботі, перспективністю щодо майбутньої діяльності тощо.

Що Вас спонукало до написання і захисту дисертаційного дослідження?

До заняття науковою діяльністю спонукав досвід, набутий протягом тривалого часу, потреба та бажання теоретичного осмислення емпіричних даних, необхідність покращити та підтвердити свою кваліфікацію, бажання набути нового статусу – статусу викладача вищої школи.

Як змінилось Ваше життя після захисту кандидатської дисертації?

Вемоційному плані – задоволення наявним здобутком, відчуття самореалізації, почуття удосконалення наявних знань, бажання їх трансформації в межах навчального процесу.

Що Ви можете побажати аспірантам та аспірантурі в цю ювілейну дату?

Аспірантам нинішнім і майбутнім: творчої впевненості, результативного пошуку, віри, що “дорогу осилить, тільки той, хто йде”. Аспірантурі ЖДУ ім. І.Франка – ефективної діяльності, позитивного розвитку, достойних аспірантів.

Підготувала та провела провідний фахівець відділу аспірантури та докторантури **Дайнюк Л.В.**

Киричук Г.Є., доктор біологічних наук, завідувач кафедри ботаніки

Що спонукало Вас до вступу в аспірантуру?

Вже починаючи з другого курсу, я займалася науковою роботою на кафедрі зоології під керівництвом доцента Копейна К.І., а саме досліджувала синантропних птахів м. Житомира. Робота виявилася цікавою, творчою і, звичайно, по закінченні навчального закладу хотілося далі займатися науковою роботою. На 5 курсі я звернулася до доктора біологічних наук, професора, заслуженого працівника освіти України Стадниченко А.П. щодо можливості продовження навчання, на що мені Агнеса Полікарпівна відповіла, що хоче подивитися на мене в процесі якихось наукових досліджень. Так на 5 курсі я вперше і звернулася до теми дослідження молюсків. Першим моїм експериментальним дослідженням стало вивчення впливу токсичних речовин, а саме хром (III) сульфату на вміст загального білка в організмі живородки річкової.

Як вплинула аспірантура на кар'єрний ріст?

По закінченні аспірантури в 1996 році залишилася працювати на 0,4 ставки на кафедрі зоології, адже роки були дуже складні і жоден викладач не мав повного навантаження.

Які найяскравіші враження залишила аспірантура?

Найяскравішими враженнями були експедиції та поїздки в наукові заклади України та країн СНД. У зв'язку з тим, що об'єкти мого дослідження мали досить маленькі розміри і для того, щоб їх наловити доводилося промивати донні відклади через ряд сит, то досить часто першим запитанням місцевих жителів, було питання про пошуки золота. Адже, як правило, ніхто не міг повірити, що можна була щось ще вилловлювати за допомогою сит у водоймі. Ніколи не забуду, як в роки навчання в аспірантурі доводилося за свій рахунок їздити до Санкт-Петербургу, адже тоді відрядження не фінансувалися взагалі і відвідати Зоологічний інститут РАН можна було лише таким чином. Саме тоді, в ці складні роки я оволоділа ще однією професією, а саме професією продавця. Адже для того, щоб повернутися назад до України, нерідко доводилося продавати на базарі різні товари, щоб заробити кошти для таких наукових поїздок.

Кому Ви вдячні за підтримку і допомогу у написанні роботи?

Слід зазначити, що на моєму шляху зустрічалися досить доброзичливі люди і мені важко згадати, щоб хоч одна людина не пішла назустріч чи не надала консультацію з того чи іншого питання. Перш за все, це науковий керівник Стадниченко А.П., яка підтримувала та допомагала в становленні мене як науковця. Науковий керівник задала для мене тон, ритм життя та поставила той рівень, до якого я прагнула і зазначу щиро, що саме завдячуючи науковому керівнику кандидатської дисертації я, напевне, і стала не лише кандидатом, але і доктором наук. По-друге, без підтримки родини, а саме батьків, дідуся та бабусі, а також чоловіка моя мрія, мабуть, не здійснилася б. З батьками та чоловіком

були зроблені всі експедиційні виїзди, без яких біологічні дослідження не є повноцінними. Крім того, хотіла би відзначити роль в формуванні мене як молодого науковця з боку співробітника Інституту зоології НАН України, малаколога Корнюшина Олексія Вадимовича, якого, на жаль, немає вже серед нас, але який в роки мого навчання в аспірантурі зіграв значну роль у становленні мене як науковця.

Яку головну пораду Ви б дали аспірантам I-го курсу?

Щодо поради для аспірантів 1-го курсу навчання, то хотілось би сказати: "Ставте мету і йдіть до неї впевнено".

Підготувала та провела провідний фахівець відділу аспірантури та докторантури
Борисенко Н.Д.

Аспірант I року навчання кафедри історії України Сичевський А.О.

Що спонукало Вас до вступу в аспірантуру?

Ще будучи студентом історичного факультету, я захопився науковою роботою, яка для мене була надзвичайно необхідним доповненням навчального процесу, оскільки дозволяла вийти за його межі та вивчати окремі проблеми більш поглиблено. З таких можу виділити історію національних спільнот в Україні, історію релігії, функціонування радикальних рухів, проблему екстремізму, ксенофобії та досягнення толерантності. Найбільш плідним за студентські роки був 2009-й, який залишив багато яскравих спогадів та вражень. Того року, представляючи ЖДУ ім. І. Франка, я взяв участь у всеукраїнському конкурсі наукових робіт "Завтра.UA", що проводився Фондом В. Пінчука. За наукову працю щодо історії росіян-старообрядців Житомирщини та дослідницьку активність отримав перемогу у конкурсі, ставши стипендіатом Програми Фонду В. Пінчука. Наприкінці 2009 року результатом наукових досліджень, що велися мною ще з II курсу став друк монографії "Нариси з історії старообрядництва в Україні". Звісно, з часом дослідницька робота стала для мене настільки звичною, що навчання в ас-

пірантурі мало бути її логічним продовженням. Тож, після складання іспитів, отримання листа про зарахування до аспірантури було для мене неймовірно радісною подією.

Що вплинуло на вибір теми кандидатської дисертації?

Моя кандидатська дисертація присвячена проблематиці існування старообрядницьких громад Волинської губернії в системі конфесійної політики російської влади та офіційної церкви у "довгому" XIX ст. До обрання такої теми мене спонукало багато причин, з-поміж яких потреба деталізації історії релігії в Україні, а тим паче етноконфесійної групи старовірів, яка є досить показовою в питаннях збереження віри та традицій, незважаючи ані на гоніння, ані на плин часу та "чуже" середовище.

Аспірантурі Житомирського державного університету імені Івана Франка – 20 років. Побажайте їй щось в день ювілею.

В день ювілею хочу побажати колективу аспірантури нашого університету наснаги, невичерпних творчих сил, успіхів у реалізації всіх задуманих Вами проєктів, гарних починань і високих звершень!

Підготувала та провела провідний фахівець відділу аспірантури та докторантури **Караванська Є.В.**

Аспірант IV року навчання кафедри зоології Костюк В.С.

Ви є вихідцем з Тернопільщини. Як сталося, що Ви зупинилися в Житомирі, та ще й навчаєтеся в аспірантурі?

Ще у шкільні роки почав захоплюватися науками про флору і фауну. Із засобів масової інформації дізнався про Малокологічну школу в Житомирському державному університеті, а тому по випуску не було особливих питань щодо навчання – вирішив, що це буде природничий факультет. Під час навчання переконався, що вибір дійсно зробив правильний, дуже захопили мене лекції професора Стадниченко А.П. Відвідавши ряд наукових конференцій, побачивши там здобутки аспірантів кафедри зоології, мені ще дужче захотілося стати членом такої омріяної ще зі шкільних лав Малокологічної школи Стадниченко А.П. Зарекомендував себе під час навчання у вузі у плані проведення наукових досліджень і подав документи для вступу до аспірантури. Ось таким був шлях.

Що найбільше Вас вразило під час навчання в аспірантурі?

Що я дійсно зробив ще один правильний вибір у своєму житті – вступ до аспірантури. І це, як це не буде дивно звучати, але наукові поїдки по різних регіонах України. Для студентів природничого факультету екскурсії, виїзні практики не є новинкою, але приємною несподіванкою була для мене участь в міжнародній науковій конференції у Львові, на якій досить високо були оцінені мої наукові дослідження.

Ви знаходитеся на завершальному етапі – випуск з аспірантури, далі буде захист, а потім що? Які плани на перспективу?

Успішно захистити кандидатську дисертацію, і продовжувати наукову діяльність. Можливо, розпочну роботу над докторською дисертацією.

Підготувала та провела провідний фахівець відділу аспірантури та докторантури **Караванська Є.В.**

Найкумедніше із життя науковців

Приїздить докторант на симпозіум. Його просять заповнити анкету. Вчений ставить п'ять плюсів. Організатори симпозіуму здивувались: чому так багато плюсів?

- Як чому? Перший плюс – це прізвище, ім'я, по-батькові, другий – місце роботи, третій – рік народження, четвертий – сімейний стан, а п'ятий – вчене звання.

*****

Тема дисертації аспіранта: "Ухилення від проходження військової служби методом імітації наукової діяльності".

*****

- Чому кандидатські дисертації кращі за докторські?

- Через те, що докторські пишуть кандидати, а кандидатські – доктори.

*****

Зареєстровано раніше небачений політ наукової думки.

Злетівши, вона з неймовірною швидкістю опинилась за кордоном.

*****

В дитинстві Павлова вкусила собаку. Собака вкусила і забула. А Павлов виріс – і не забув!..

*****

Розумні математики досі вірять, що перетин двох плоских жартів дає один тонкий.

*****

Чим більше працюєш над своєю ідеєю, тим більше переконуюєшся в тому, що вона – чужа.

*****

Ректор університету, переглянувши кошторис, який йому приніс декан фізико-математичного факультету, зітхнувши, сказав:

- Чому фізики завжди вимагають таке дороге обладнання? Ось, наприклад, математики просять лише гроші на папір, олівці і гумки.

І, подумавши, додав: – А філософи, ті ще краще. Їм навіть гумок не треба.

Йде лекція з математики, в аудиторії лектор і три студенти. Несподівано встають 5 студентів і виходять. Лектор:

- Ось зараз прийдуть ще двоє, і взагалі нікого не залишиться.

*****

Сивий професор після вчитки повертає аспіранту його дисертацію зі словами:

- У вашій роботі я знайшов дуже багато нового, і дуже багато цікавого...

- !!!

- Але, на жаль, те, що цікаве – не нове, а те, що нове – не цікаве...

*****

- Що повинен знати студент?

- Все!

- А що повинен знати лаборант?

- Майже все те, що й студент.

- А аспірант?

- В якій книжці знаходиться те, що повинен знати студент.

- Доцент?

- Де знаходиться ця книжка.

- Професор?

- Де знаходиться доцент...

*****

Дисертація – це розширена заява про підвищення заробітної плати.

*****

Будь-який пошук наукової інформації в Інтернеті виведе, як мінімум, на один порнографічний сайт.

*****

Новітні дослідження вітчизняних учених, здійснені на замовлення корпорації рекламодавців засвідчили, що більшість людей в стані повірити будь-якій ахінеї, написаній після слів "Новітні дослідження вчених засвідчили..."

*****

Як стало відомо шотландським ученим, озеро ЛохНесс назване не на честь

Аспірант-випускник

невідомої тварини, а на честь першого вченого, який у цю тварину повірив.

*****

Служив якимось шотландський дворянин McAren у Петра I. Служив-служив, а потім став горілку пити, всі маєтності втратив та й виїхав на Україну...

Так от які предки були у славетного вітчизняного педагога Макаренка!

*****

Аспірант-математик говорить дружині:

- Яка ж ти у мене компактна!

- Маленька і тендітна?

- Ні, замкнута й обмежена.

*****

Плагіат – це вияв любові до автора у збоченій формі.

*****

Зустрічаються якимось два аспіранти – математик і фізик.

Фізик:

- Слухай, як ти думаєш, чого це у потяга колеса круглі, але весь час стукають?

Математик:

- Та це ж елементарно! Формула площі круга – пі є квадрат. Так оце той квадрат і стукає.